

Парубець О.М.,
кандидат економічних наук, доцент
Чернігівський державний технологічний університет

ІНТЕГРАЦІЙНА ВЗАЄМОДІЯ ТРАНСКОРДОННИХ ТРАНСПОРТНИХ МЕРЕЖ

Досліджено теоретичні аспекти інтеграційної взаємодії транспортних мереж прикордонних регіонів України та сусідніх з нею держав ЄС і СНД, запропоновано напрямки її подальшого розвитку з метою приєднання до європейської та світової транспортних мереж.

The theoretical aspects of integration co-operation of transport networks of border-line regions of Ukraine and with it states of ES and CIS are investigational, directions of their further development are offered with the purpose of tacking to European and world transport networks.

Исследовано теоретические аспекты интеграционного взаимодействия транспортных сетей приграничных регионов Украины и соседних с ней государств ЕС и СНГ, предложены направления их дальнейшего развития с целью присоединения к европейской и мировой транспортным сетям.

Формування економіки відкритого типу передбачає перехід до нової моделі розвитку національного господарства, проведення багатовекторної економічної політики, розбудови міждержавних відносин. Активізувати дані процеси можливо за рахунок розвитку транскордонного транспортного співробітництва між прикордонними регіонами сусідніх з Україною держав, що відповідає принципу інтеграції країн через інтеграцію регіонів.

Питання інтеграції в транспортному секторі на міждержавному та міжрегіональному рівнях в своїх працях досліджували національні і зарубіжні науковці, зокрема В.І. Арсенов, Є.Ю. Винокуров, Д.Є. Головкін, М.А. Джадралієв, О.М. Дунаєв, О.М. Котлубай, Л.М. Костюченко, Г.С. Макаренко, О.І. Никифорок, М.Т. Примачов, Г.Г. Рахматулін, П.О. Семін, Є.М. Сич, Ю.М. Цветов, В.І. Чекаловець, Т.Ю. Шалденкова, Ю.О. Щербанін, І.В. Якименко, В.І. Якунін, та ін.

Не дивлячись на значні досягнення науковців, питання інтеграційної взаємодії транскордонних транспортних мереж (ТТМ) залишаються недостатньо дослідженими.

Транспортні зв'язки між прикордонними регіонами України, країн ЄС і СНД мають глибокі історичні корені, пройшли еволюційний шлях розвитку та продовжують поглиблюватись, не дивлячись на виникнення ряду проблем економічного, фінансового, адміністративного, політичного, технологічного, екологічного характеру.

Інтеграційні процеси в транспортній сфері мають свою специфіку. В межах європейського транспортного простору вона полягає у системності і передбачуваності транспортної політики, перенесенням акцентів у розвитку транспорту на соціальну сферу, тобто максимальне задоволення споживачів транспортних послуг, формування рівноправних партнерських умов між

країнами-учасницями інтеграційних утворень, що мають практично однаковий економічний і політичний вплив.

Характерною рисою інтеграційної взаємодії на пострадянському просторі є, по перше, копіювання європейської моделі інтеграції без врахування базисних характеристик інтеграційного процесу, формування ефективного механізму міждержавного і наднаціонального регулювання; по-друге, склад держав-учасників інтеграційних групувань має суттєві диспропорції в соціально-економічному розвитку, що обумовлює різну ступінь їх впливу на прийняття інтеграційних рішень і ущемлення їх інтересів.

Про необхідність створення Європейської мережі транспортних шляхів йшлося ще в Римському договорі про заснування Європейського Економічного Співтовариства, який було прийнято в 1957 році. В цей час кожна країна-учасниця мала свій план розвитку транспортного сектору на національному рівні і погоджувала основні його принципи з іншими державами. На наднаціональний рівень питання регулювання розвитку транспорту вийшли в 1992 році з прийняттям Європейською Комісією Білої Книги. В даному стратегічному документі чітко окреслювались концепції розвитку транспорту в ЄС, плани створення Пан'європейської та Транс'європейської транспортних мереж, були сформульовані засади як внутрішньої, так і зовнішньої транспортної політики.

Україна, будучи частиною транс'європейської транспортної мережі, територією якої проходить чотири з десяти транс'європейських коридорів, має важливе транзитне значення як для європейських, так і інших країн світу. Інтеграційні процеси між Україною і ЄС в сфері транспорту отримали законодавче підґрунтя в 1998 році в зв'язку з прийняттям Стратегії інтеграції України до ЄС, основними напрямками якої було визначено адаптацію національного законодавства до вимог ЄС, економічна інтеграція та розвиток торгівельних відносин, регіональна інтеграція та поглиблення галузевого співробітництва.

На сьогоднішній день в рамках транспортного співробітництва Україна отримує від ЄС значну фінансову, технічну і консультаційну допомогу. Так, в 2008 році узгоджено проект технічної допомоги "Підтримка інтеграції транспортної системи України до Транс'європейської транспортної мережі ТЄМ-Т", термін реалізації якої складає 29 місяців з бюджетом у 6 млн. євро, в 2010 році програма "Підтримка впровадження транспортної стратегії України" (65 млн. євро), надання коштів заплановано впродовж чотирьох років, ресурси виділяються на безоплатній та безповоротній основі. В рамках Програми транскордонного співробітництва Інструменту Європейського сусідства і партнерства на період 2007-2010 років було передбачено фінансування трьох сухопутних і однієї програми морських басейнів, в яких бере участь і Україна, на що було виділено 208 млн. євро [1].

В сфері транспортного співробітництва країн СНД існує ряд дво- і багатосторонніх угод, серед яких є прийняті в 2008 році пріоритетні напрямки співробітництва держав-учасниць СНД в сфері транспорту на період до 2020 року, де вказується на необхідність формування мережі міжнародних

транспортних коридорів, підвищення ефективності тарифної політики, розробки концепції стратегічного розвитку залізничного транспорту, ліквідації фіскально-адміністративних бар'єрів при здійсненні міжнародних автомобільних вантажних перевезень, створення умов для розвитку авіаційних перевезень, підвищення рівня взаємодії різних видів транспорту, вдосконалення нормативно-правового забезпечення співробітництва в галузі розвитку транспортного комплексу [2].

Прискоренню інтеграційних процесів сприяють діючі Транспортна стратегія України на період до 2020 року, Програма економічних реформ на 2010-2014 роки, галузеві програми в транспортній сфері. Також планується розробка програми розвитку всіх видів транспорту та дорожньої інфраструктури на період до 2015 року.

Вибір траєкторії подальшого розвитку інтеграційних процесів на європейському або пострадянському транспортному просторі потребує наукового обґрунтування інтеграційної моделі взаємодії, в основу якої повинні бути закладені принципи узгодження економічних інтересів держав і їх прикордонних регіонів, надання гарантій та їх врахування при прийнятті інтеграційних рішень, зняття міждержавних та міжрегіональних протиріч.

Виходячи з вищенаведеного, для подальшого розвитку транскордонного транспортного співробітництва необхідно проведення конструктивного діалогу між учасниками інтеграційної взаємодії ТТМ, створення умов для розвитку експорту транспортних послуг, вдосконалення правового забезпечення партнерських відносин, розробки концепції взаємодії різних видів транспорту при обслуговуванні пасажирів та мультимодальних перевезень вантажів, застосування системи єдиного білету з поступовою ліквідацією митних та тарифних бар'єрів, розвиток транспортної інфраструктури і транспортних комунікацій, формування транскордонних транспортних кластерів, розробка щорічних планів і програм прямих транспортних зв'язків між прикордонними регіонами сусідніх держав, утворення відповідних інституційних структур, які б координували і контролювали стан транскордонного транспортного співробітництва.

Література

1. Новини співпраці з ЄС. Бюлетень Представництва Європейської Комісії в Україні / [Електронний ресурс]. – Назва з екрану: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/documents/eucooperationnews/05_eucooperationnews_uk.pdf
2. Приоритетные направления сотрудничества государств-участников СНГ в сфере транспорта на период до 2020 года. Утверждены Решением Совета глав правительств Содружества Независимых Государств 14 ноября 2008 года / [Электронный ресурс] - Название с экрана: <http://border2.mid.ru/bdomp/ns-rsng.nsf/272ebf04804511a5c325767a0043ce07/c17fd76537cff0d8c325767e00346df8>

Бібліографія

Парубець О.М. Інтеграційна взаємодія транскордонних транспортних мереж / О.М. Парубець. – II Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток механізмів функціонування економіки та фінансового-кредитного сектору в умовах євроінтеграційних процесів». – Сімферополь. – 2012. – С. 8-9.